

DOI: 10.5281/zenodo.7328796

UDC: 159.944:637.52-51:[616.98:578.834.1]-036.21

FENOMENUL "EPUIZĂRII PROFESIONALE (BURNOUT)" ÎN TIMPUL PANDEMIEI COVID-19 LA ANGAJAȚII ÎNTREPRINDERILOR DE PROCESARE A CĂRNII

THE PHENOMENON OF "BURNOUT" DURING THE COVID-19 PANDEMIC AMONG EMPLOYEES OF MEAT PROCESSING ENTERPRISES

Iurie Pînzaru^{1,2}, șef secție, dr. șt. med., conf. univ.

¹ Secția Sănătatea ocupațională, siguranță chimică și toxicologie, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Chișinău, Republica Moldova

² Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Chișinău, Republica Moldova

Rezumat

Obiective. Angajații de la întreprinderile de procesare a cărnii înregistrează niveluri de stres și epuizare profesională (*burnout*) mai crescute comparativ cu alte categorii profesionale, deoarece, în perioada pandemiei COVID-19, s-au atestat printre puținele ramuri care au activat fără întrerupere, dat fiind că asigurarea securității alimentare rămâne o problemă prioritară.

Materiale și metode. S-a efectuat un studiu sociologic în scopul determinării epuizării profesionale (*burnout*) în rezultatul chestionării a 60 angajați de la trei întreprinderi de procesare a cărnii din două teritorii administrative.

Rezultate și discuții. A fost determinat rolul pandemiei COVID-19 în epuizarea profesională a angajaților de la întreprinderile de procesare a cărnii. Angajații au apreciat că, la finele turei de lucru s-au simțit oboseți și epuizați – 51 persoane (85%), dintre care 58% femei. Toate persoanele care s-au îmbolnăvit de COVID-19 au fost spitalizate, iar 84,6% au apreciat că au devenit mai epuizați din primele ore ale activității, femeile au reprezentat 54%.

Concluzii. Rezultatele prezentului studiu confirmă faptul că pandemia COVID-19 a jucat un rol substanțial în epuizarea profesională, bazat pe nivelul sporit al stresului cronic la locul de muncă a angajaților întreprinderilor de procesare a cărnii. Astfel, este necesar organizarea măsurilor de prevenție pentru îmbunătățirea calității vieții angajaților.

Cuvinte cheie: *burnout* (epuizare profesională), depersonalizarea relațiilor interpersonale, implicare profesională, stres perceput

Summary

Objectives. Employees of meat processing enterprises register higher levels of stress and professional exhaustion (*burnout*) compared to other professional categories, because, during the COVID-19 pandemic, they were among the few branches that operated without interruption, given that ensuring food security remains a priority issue.

Material and methods. A sociological study was carried out in order to determine professional exhaustion (*burnout*) as a result of the survey of 60 employees from three meat processing enterprises in two administrative territories.

Results and discussions. The role of the COVID-19 pandemic in the professional burnout of employees at meat processing enterprises was determined. The employees appreciated that at the end of the work shift, 51 people (85%) felt tired and exhausted, 58% of whom were women. All people who fell ill with COVID-19 were hospitalized, and 84.6% appreciated that they became more exhausted from the first hours of work activity, 54% of them are women.

Conclusions. The results of this study confirm the fact that the COVID-19 pandemic played a substantial role in professional burnout as a result of chronic stress at the workplace of employees of meat processing enterprises. Thus, it is necessary to organize preventive measures to improve the quality of life of employees.

Keywords: burnout (professional exhaustion), detachment from social relations, professional involvement, perceived stress.

Introducere

Termenul de epuizare profesională (sindromul *Burnout*) este frecvent utilizat atunci când se încearcă să se argumenteze starea de stres cronic a persoanelor, care activează într-un anumit domeniu din economia națională, care presupune interacțiunea inclusiv cu alți angajați, cum ar fi profesiile din domeniul industriei procesării cărnii. Date

științifice de evaluare a stării de stres cronic al angajaților din domeniul dat în literatura de specialitate lipsesc. Totodată, datele obținute de cercetătorii străini în alte domenii, cum ar fi spre exemplu cel din educație, în special în Europa de Est și de Vest, două treimi dintre cadrele didactice sunt afectate de stresul profesional, iar o treime prezintă simptome evidente de ardere emoțională [1]. Conform afirmațiilor lui

Winefield, cadrele didactice înregistrează niveluri de stres mai crescute comparativ cu alte categorii profesionale [2]. În premieră, în anul 1969, Loretta Bradley a demonstrat că epuizarea profesională (sindromul *Burnout*) este un proces de stres particular, legat de exigențele muncii și de condițiile de muncă.

Termenul de sindrom *Burnout* a fost reluat de Christina Maslach, în 1976, în studiile referitoare la manifestările de epuizare profesională [3]. În opinia Cristinei Maslach [4, 5], epuizarea profesională (*Burnout*) este un sindrom de epuizare fizică și emoțională, care implică dezvoltarea unui autorespect negativ și a unei atitudini profesionale depreciative, ducând la o pierdere a implicării și a sentimentelor pozitive. *Burnout* este un sindrom de epuizare emoțională, de depersonalizare și de reducere a implicării în dezvoltarea sau în perfecționarea profesională [6]. În așa mod, epuizarea profesională este un rezultat al stresului cronic și al trăirii la locul de muncă a sentimentului că există o disproporție între posibilitățile individuale și realitatea condițiilor de muncă.

Pornind de la aspectele expuse, a fost propusă o abordare igienico-psihologică a sindromului epuizării profesionale (*Burnout*) la angajații întreprinderilor de procesare a cărnii (ÎPC) în timpul pandemiei COVID-19, deoarece angajați din acest sector strategic au fost printre puținii, impuși de situația economică să activeze în condiții antiepidemice stricte și să asigure populația cu produse alimentare necesare. A fost efectuată chestionarea a 60 de angajați privind descrierea stresului cronic la locul de muncă în timpul pandemiei COVID-19.

Scopul lucrării constă în determinarea rolului pandemiei COVID-19 în stabilirea sindromului de epuizare profesională (*Burnout*) la angajații întreprinderilor de procesare a cărnii și trasarea măsurilor de prevenție.

Material și metode

În scopul realizării sarcinii și obiectivelor trasate, chestionarea angajaților de la întreprinderile de procesare a cărnii a fost efectuată pe un lot de 60 de angajați (32 de gen feminin și 28 – masculin) din raionale Anenii Noi și Soroca. Au fost aplicate metode sociologice de evaluare a chestionării angajaților de la întreprinderile nominalizate. Chestionarul a inclus 21 întrebări. Studiul a fost realizat cu suportul proiectului de cercetare și inovare bilateral 22.80013.8007.1TR „Cercetare colaborativă și consolidarea capacităților în sănătatea și securitatea în muncă”. conducător de proiect: Pînzaru Iurie, autoritatea contractantă: Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare.

Rezultate și discuții

Studiul a fost organizat în perioada 04-19 iulie 2022 la trei întreprinderi de procesare a cărnii, din două teritorii administrative, care au inclus angajații repartizați în grupuri după stagiul de muncă: sub 5 ani – 0 persoane, 5-10 ani – 0 angajați, 20-29 ani -10 (16,7%) persoane, 30-39 ani – 15 angajați ori 25%, 40-49 ani – 17 (28,3%) persoane, 50-59 ani – 16 (26,7%) și mai mult de 60 ani 2 persoane sau 3,3% (Figura 1).

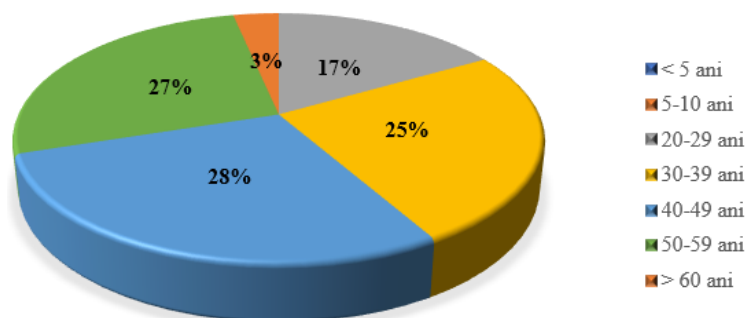

Figura 1. Structura angajaților după stagiul de muncă, ani (%)

Angajații chestionați au fost repartizați în funcție de domeniul activităților de bază: secțiile de tranșare – 9 persoane, cutere – 9, umplerea membranelor – 9, termoficare – 9, ambalare – 8, expediție – 8 și auxiliare, care a inclus personalul ingineresc, tehnic și de conducere, compus din 10 angajați. Din numărul total de 60 angajați chestionați, 13 sau 21,7% au confirmat că, în decursul anilor 2020-2022, s-au îmbolnăvit de COVID-19 la locul de muncă, din ei 8 femei și 5 bărbați. Șapte angajați s-au îmbolnăvit în anul 2020, alți 4 în anul 2021 și doar 2 angajați s-au îmbolnăvit în anul 2022. Toate persoanele bolnave au fost spitalizate.

Din motivele declanșării pandemiei COVID-19, angajații ÎPC au activat în condiții speciale și antiepidemice stricte, exprem de dure (în viziunea lor), prin purtarea a 2 complete de haine de protecție, măști/respiratoare și mănuși speciale, pe care le schimbau la fiecare 1,5-2 ore (ori la necesitate),

respectarea strictă a igienei personale. Programul de lucru a rămas practic fără modificări, totodată, angajaților li s-au restricționat deplasările în decursul turelor de lucru.

Din cei 13 angajați, care s-au îmbolnăvit de COVID-19, 11 (84,6%) au apreciat că au devenit mai epuizați din primele ore ale activității, chiar și cu unele abateri în comportament în raport cu colegii de serviciu, dintre ei 7 sau 54% au fost cazuri în rândul femeilor. De asemenea, angajații au apreciat că la finele turei de lucru s-au simțit obosiți și epuizați - 51 (85%) persoane, dintre care 58% au constiuit femeile și doar 9 angajați (15%), care a constituit personalul de conducere și ingineresc-tehnic, nu au atestat careva modificări esențiale.

Starea emoțională în legătură cu pandemia COVID-19 a fost apreciată, ca obositoare și deprimantă de 58 sau 95% dintre angajații chestionați, inclusiv circa 65% de gen feminin. Toți angajații au indicat importanța și necesitatea

respectării obligatorii a măsurilor de protecție. Concomitent, 32 (53,3%) angajați au indicat că au devenit mai nervoși în raport cu colegii, iar alte 14 (23,3%) persoane au devenit mai irascibile. Ca și în toate studiile bazate pe chestionarea angajaților, nu se exclude probabilitatea că unele răspunsuri pot să difere de realitate în funcție de cunoștințele individuale ale fiecărei persoane chestionate.

Concluzii

1. Gradul de manifestare al epuizării profesionale (*Burn-out*) la angajații întreprinderilor de procesare a cărnii este

mai frecvent determinat la femeii decât la bărbați.

2. Datorită declanșării pandemiei COVID-19, în funcție de nivelul stresului perceput, în rândul angajaților de la întreprinderile de procesare a cărnii studiate, se atestă un nivel mai sporit printre angajații de gen feminin comparativ cu genul masculin.

3. Necesitatea organizării la nivelul ÎPC a managementului educațional al angajaților prin pregătirea lor psihopedagogică și igienico-epidemiologică în cazul urgențelor de sănătate publică.

Bibliografie

1. Andre C. Cum să ne exprimăm emoțiile și sentimentele. București: Ed. Trei; 2008.
2. Bährer-Kohler S. Burnout for Experts: Prevention in the Context of Living and Working. New York: Springer; 2012.
3. Maslach C. Burn-Out. Human Behavior. 1976;5:15-22.
4. Maslach C, Leite MP. Burnout and engagement in the workplace. Advance in Motivation and Achievement. 1999;11:275-302.
5. Maslach C, Schaufeli WB, Leiter MP. Job Burnout. Annual Review of Psychology. 2001;52(1):397-422. doi:10.1146/annurev.psych.52.1.397
6. Maslach C, Jackson ES. The measurement of experienced burnout. Journal of Occupational Behaviour. 1981;2:99-113. doi:10.1002/job.4030020205

Recepționat – 02.11.2022, acceptat pentru publicare – 13.11.2022

Declarația de conflict de interes: Autorul declară lipsa conflictului de interes.

Declarația de finanțare: Studiul a fost realizat cu suportul proiectului de cercetare și inovare bilateral 22.80013.8007.1TR „Cercetare colaborativă și consolidarea capacităților în sănătatea și securitatea în muncă”. conducător de proiect: Pînzaru Iurie, autoritatea contractantă: Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare.

Citare: Pînzaru Iu. Fenomenul "epuizării profesionale (burnout)" în timpul pandemiei Covid-19 la angajații întreprinderilor de procesare a cărnii [The phenomenon of "burnout" during the Covid-19 pandemic among employees of meat processing enterprises]. Arta Medica. 2022;85(4):67-69.